

TA JE MŮJ ŽIVOT!

Frant. Zdráhal.

Milá matko!

Nejednou již překvapilo dítě svou matku otázkou: „Maminko, jak přijde takové malé dítě na svět?“ — Rozumná matka jest ráda, když má dítě k ní tolik důvěry a svěřuje se jí se všemi starostmi, které znepokojují jeho hlavičku. Běda, když té důvěry si matka nezískala, a dítě hledá poučení o věcech tak posvátných jinde, na špinavé ulici. Pečlivá matka předvídá, že ještě jiné a palčivější otázky budou mučit dětskou mysl zvláště v době dospívání. Ona si uvědomuje tisícero nebezpečí, jež hrozí dětské nevinnosti, a snadno chápe, že dnes potřebuje dítě právě o tajemstvích života více mateřského poučení, než tomu bývalo kdysi. Jak vniká všude i mezi děti shon po vědění, co vše dnes útočí na dětskou fantasi, co vše dráždí jejich zvědavost, co vidí děti ve výkladech, v divadlech, kinech, co slyší od svých spolužáků, co zaslechnou ve společnosti, jak mravně zkažené děti svádí nevinné, jak ohrožuje mravnost i bytová nouze, kde všichni v rodině jsou odkázáni jen na jeden pokoj...

Právě čtu dopis učitelky. Píše s bolestí: „Tajný hřích nečistoty ovládá již mnohé dítě. Dnes už děti od 4. třídy začínají tápat po tajemství života. To vím ze své vlastní zkušenosti. Byla jsem vychována školou poválečnou, školou bez kříže a bez morálky. V 5. třídě jsem přišla domů s velkým objevem, že už vím, že čáp děti nenosí, že vím odkud jsou. Na štěstí svěřila jsem se své matce, která ušlechtilými slovy

odstranila všechnu špínu z mé duše. Ale dnešní rodiče nemají čas pro vysvětlování, nebo nemají důvěry svých dětí. A proto ty strašné konce.“

A v jiném dopise stýská si venkovská dívka trpce na matku: „Byla hodná, ale vypověděla v době, kdy život může se stát tak trpce těžkým bez rady matčiny..., neměla odpovědi na moje otázky... Ach, maminko, jak šťastným mohlo tvé dítě být, kdybys byla dovedla je vésti v letech dospívání!“

Mnohem bolestnější žaloby se ozývají z dopisů mladých mužů, oč že klidněji a šťastněji mohli žít, kdyby byla matka neb otec vysvětlili, co je v době dospívání mučilo, a co se ostýchali neb báli rodičům svěřit...

Drahá matko, dopustíš, aby o tvém nejposvátnějším tajemství a o tajemství života vůbec bylo tvé dítě poučováno odjinud? Ach, to nebývá poučení, ale zneuctění. Jaké poznatky, jak nepěkné a nízké představy si odnáší dítě z dětství do svého mládí. Matka s pláčem si stěžovala knězi, že její hoch najednou k ní ztratil úctu. Proč? Čerpal „poučení“ z otrávených pramenů. Jak pošetile tedy jednal otec, když na otázku hochovu, odkud jsou děti, odpověděl mu pohlavkem. Chlapec už vícekrát se neptal ani tatínka ani maminky, ale tím chtivěji ptal se jinde... „Maminko, odkud jsou děti,“ ptalo se devítileté děvče. „Ty jsou od Pána Boha,“ odpověděla matka. „Ale jak, vždyť přece nemohou spadnout s nebe?“ — Matka viděla, že první odpověď už dítěti nestačila. I vzala dítě a krásně, mateřsky krásně dítěti řekla, co dítě

šmělo v tom věku vědět. A dítě padlo vděčně mamince kol krku. Teď teprve vidělo, co to je matka. — Chlapci chtěli projevit malému soudruhovi, jak jsou už chytrí, že už vědí, jak přišli na svět. A ten odbyl je krátce: „To já vím už vše od maminky.“

Vít z Fontgalland († 1925) byl svatý hoch, a jedná se i o jeho svatořečení. Tři měsíce před svou smrtí (bylo mu 11 let) vzal stranou svého otce a pravil mu: „Tatínku, přemýšlením a uvažováním jsem shledal, že i děti musí žít nějaký čas před svým narozením, aby se vyvinuly se svými údy.“ A jindy pravil: „Jak je to krásné, Ježíšek, chtěje býti jako my na zemi, skrýval se po devět měsíců ve své mamince, v lůně své maminky! Jak je to krásné! Nyní už rozumím, co znamenají slova: „Plod života tvého.“ To věděl malý Vít, a neškodilo to jeho svatosti. Vědění ušlechtilé a čisté není hříšné, ale vědění nečisté je zhoubou dětí.

Matka má svatou povinnost vědění zhoubnému předejít. Daleko snadnější je předejít, nežli špatně poučení napravit. Službu mateřské lásky prokazuje matka dětem, když o tak velkém a jemném tajemství, o tajemství života, sama dítě postupně a přiměřeně poučuje a zavčas předchází poučení nízkému a hrubému, jež by dítě mohlo dostat odjinud.

Takovým návodem a pomůckou pro poučení dětí, nesmírně důležité a potřebné, bude ti tento spisek. Čti v něm bedlivě a pečlivě si

jej uschovej. Dle něho promysli si každé nové naučení, jež dítěti chceš dáti. Buď dobrou učitelkou svých dětí a strážkyní jejich nevinosti!

I. Vznešené a veliké tajemství.

Dříve než začneš zasvěcovat své děti do tajemství života, hled, abys sama měla vznešenou představu o svém velikém poslání. Proto zamysli se na chvíli nad touto úvahou, v níž najdeš také mnoho myšlenek pro rozhovor se svými dětmi.

Jdeš městem kol nádherného, nového paláce. Právě uvnitř jej zařizují nákladně, bohatě, velkolepě. Mimoděk ti napadá, že velký asi pán zde bude bydlet. A když se dovíš, že se tu chystá sídlo pro hlavu státu, pak už se nedivíš těm velkým přípravám.

Ale co je i nejvelkolepější královský palác s přepychovou a oslňující nádhrou proti stavbě, kterou budoval všemohoucí Tvůrce, když odvažoval základy země, když moři hranice vykazoval, nebesa když zakládal, když dával zákon, by obloha hradila vody (Z knihy Přísloví 8)! Zda může všechno umění lidské třeba jen zdaleka závodit s krásami a bohatstvím a pestrostí barev, jež moudrost Boží vtkala v nádherných kobercích a obrazech, jež zdobí přírodu? A pro koho to všechno chystal Bůh? Pro člověka! Pro koho vytvořil blankytnou klenbu, vyšperkoval ji zářivými hvězdami,

pro koho vykouzlil na ní oslňující lustr, který zastiňuje miliardy žárovek, pro koho připravil stůl nejrozmanitějších pokrmů a obdařil je nejrůznější chutností? Pro člověka! Ptactvo, zvířectvo, rostlinstvo, vodu, oheň, vzduch, vše staví Bůh do služeb člověka. Ano, teprve až vše bylo zbudováno a zařízeno, řekl Bůh: „Učiňme člověka k obrazu svému, ať panuje nad celou zemí!“ — Co je tedy člověk v očích Božích, ptáme se v úžasu se žalmistou Páně, když Bůh tak jej zvelebuje? Málo menším jej učinil, než jsou andělé. Svůj obraz jemu vdechl, rozumem a svobodnou vůlí jej vybavil, ano i ze své krásy a svalosti jemu uštedřil, aby byl nejen tvorem a služebníkem Božím, ale i dítkem Božím a dědicem nebeské slávy. A na tom všem nebylo dosti. Bůh tak miluje člověka, že i Syna svého jednorozeného dal, aby, když člověk padl, přece nezahynul, nýbrž měl život věčný.

Takovou bytostí je tedy člověk v plánu Božím. A této bytosti, která bude věčně žít, jako věčně bude žít Bůh, dávají s pomocí Boží manželé život. Oni spolupůsobí na uskutečnění plánů Božích. Bůh dává jim podíl na své tvůrčí moci. Chápeš nyní, proč sv. apoštol Pavel nazývá manželství tajemstvím velikým?

Jako člověk vyniká nesmírně nad ostatní přírodu, tak nesmírný je rozdíl mezi rozmnožováním rostlinstva nebo živočišstva a člověka. V přírodě děje se vše dle zákonů a v jistých dobách, — pudově a slepě. Ale člověkově dal

Bůh rozum, aby si uvědomil, co je Bůh, a co je člověk, co to znamená dávat život novým lidským bytostem. Člověku dal Bůh rozum, aby poznával, jak významný a zodpovědný je v manželství úkon, z něhož se má zrodit nový člověk. Jak tedy nesmí se promrhávat tvůrčí plodící síly, které svěřil Tvůrce mužovi, aby on je zase svěřil v manželském objetí své ženě a jich nikdy nezpronevěřil. Člověku dal Bůh svobodnou vůli, aby svobodně se rozhodl pro plnění zákonů Božích a pro uskutečňování plánů Božích. Při početí dítěte vdechuje Bůh nesmrtelnou duši. A jako tělo je oživováno a zušlechťováno duší, tak manželský život Bůh oduševnil a provanul a prozářil láskou. Jako člověk tak i rodina je stvořena k obrazu a podobě Boží. Bůh jest láska. A rodina je sídlem a trůnem lásky. V Bohu první a druhá božská osoba se milují nekonečnou a věčnou láskou a z této vzájemné lásky pochází třetí božská osoba, Duch svatý. Duch svatý je osobním výrazem lásky mezi Otcem a Synem. Tak i v rodině má otce a matku sjednotit čistá a svatá láska a touto svou vzájemnou láskou mají rodiče dávat život dětem. Tak stávají se děti výrazem jejich lásky. Jsou pomníkem, v němž láska rodičů se vtělila. Tak Bůh chtěl, aby život rodinný byl odleskem láskyplného života, jaký jest v lůně Nejsv. Trojice.

Láska touží po spojení. Proto klade přítel pravici svou v pravici přítele, dítě vine svou

náruč kol krku matčina. Tak jsou spojeni v lásce. Podobně Spasitel vzal na sebe podobu chleba, aby se mohl v nevýslovné své lásce s námi spojit, jako pokrm se spojuje s tělem. Podobně manželské sjednocení či objetí musí býti projevem ušlechtilé lásky, která, co je tělesného, prozařuje, zduchovňuje, aby ovocem této lásky byly děti. Jedině takové pojetí jest člověka důstojno. Manželské soužití jest Bohem stanoveno, vždyť Bůh prvním rodičům přímo přikázal: „Množte se a naplňte zemi!“ Bůh dokonce provází povinnost, kterou manželé na sebe berou, radostmi nejen duševními, nýbrž i tělesnými, které všem ostatním lidem zapovídá pod ztrátou věčné spásy. A co Bůh zařizuje neb nařizuje jest čestné i záslužné; děje-li se to dle vůle Boží. Proto úkon, jímž má býti uveden v život člověk, a to pro celou věčnost, člověk s nesmrtelnou, Bohem vdechnutou duší, naplňuje šlechtné manžely úžasem i posvátnou úctou, neboť vědí, že se tu jedná o něco velkého, čeho nesmí zneužít a znesvětit, co musejí zodpovědět před Bohem a svým svědomím, zejména když ještě uváží, že Ježíš Kristus manžely pro plnění jejich úkolu i svátostně posvětil. Tak stalo se manželství i odleskem milostiplného a láskyplného poměru mezi Kristem a Církví.

Jaká posvátná úcta a bázeň mluví v Písmě sv. z úst mladého Tobiáše, když v den své svatby takto na večer promlouvá ke své man-

želce: „Jsme děti svatých, proto nesmíme se spojovat jako pohané, kteří Boha neznají.“ A oba se rozhodují, že po tři noci společnou modlitbou budou s Bohem se spojovat, a teprve po třetí noci, že dokonají svůj sňatek spojením v manželském objetí. A Tobiáš se modlí: „Hospodine, ty víš, že neberu si svou manželku z chlipnosti, nýbrž jedině z lásky k potomstvu, by jím bylo velebeno tvé jméno na věky věkův.“ (Tob. 8.) Ano jaká to krásná představa o manželství a to již v době před Kristem Pánem!

Mají-li manželé vznešenou představu o svém stavu, pak budou o něm vždy svatě smýšlet a mluvit. O manželství se nevtipkuje, jako se nevtipkuje o křtu, o kněžství neb jiné svátosti. Jen člověk, který odhodil světlo rozumu a zjevení Božího, jemuž zůstaly jen oči zvířecí, bude se dívat na manželství očima zvířecíma. Takový dovede i zlatý brokát, v dílně Boží utkaný, tak scuchat, že nezůstane z něho leč hadr.

Uvaž a zamysli se ještě jedenkrát nad touto úvahou a uznáš, že teprve na věčnosti pochopíš, co znamenalo, býti matkou, až zadíváš se na slávu svých dětí a řekneš si: „Ti nebyli by tu, nebýti mne.“ Pochopíš, že dáti život dítěti je větším dílem, než tvořit nové slunce, nové hvězdy.

II. V ráji nevinnosti.

Šťastná první dětská léta, kdy dítě nemá

o pohlavním životě ani tušení, kdy nezná nečistých pokušení a pocitů a tedy nemůže ani proti sv. čistotě se prohřešit. U normálního, nezkaženého dítěte pohlavní pud spí. Jaké štěstí býti dítětem! Právě v této době musí matka si dáti na výchově záležet.

Především musí pěstovat v dítěti hlubokou úctu před Bohem a vroucí dětinnou zbožnost. Úcta před Bohem vede k upřímné zbožnosti a zbožnost je sestrou sv. čistoty. Při každé příležitosti ukazuje matka dobrotu Boží, připomíná všudypřítomnost Boží, jak Bůh všechno vidí, jak Anděl strážný dítě doprovází. Učí dítě zvláště milovat Matičku Boží. Dětská mysl, která od malička byla zásobována krásnými představami, dětská obrazivost, kterou matka živila náboženskými výklady, ta zoškliví si od malička vše sprosté a nízké. Církevní rok dává stále příležitost, vyprávět o P. Ježíši. Matka vždy upozorní, že tentýž P. Ježíš žije mezi námi ve svato-stánku, a tak připravuje dítě, aby co nejdříve, aspoň ve druhém školním roce smělo jej přijat. Mezi její nejkrásnější přání náleží časté, možno-li denní svaté přijímání jejich dětí. Sama též předchází svým příkladem.

Dále je nutno, aby školena byla vůle dítěte sebezáporem a poslušností od nejtělejšího mládí. Běda, smí-li dítě se řídit svou náladou a poslechne, když se mu právě chce, a koná jen, k čemu má chuť, co mu lahodí. Nižší přirozenost začíná se uplatňovat. Jak odolá vůle ne-

otuzilá, změkčilá, až ozvou se bouře mládí, až nastanou boje se smyslností?

Velmi nebezpečnou chybou jest u dětí mlsnost, marnivost, parádivost. Právě těmito chybami podporuje se smyslná stránka u dětí, takže později stávají se hříčkou své smyslnosti. Nauč je přinášet oběti, sebe přemáhat, snášet žízeň, hlad, strpět zimu, chutě vstávat, nepovalovat se v loži, nevybírat si v jídle, rádně klečet, ruce sepjat...

Matky budou přísně před Bohem zodpovídat, jak od malička pěstily v dětech posvátný cit studu, který Bůh vložil v nitro člověka jako ochránce svaté čistoty. Pouč dítě, že tělo jeho je svatým křtem posvěceno, že jest posvátným dílem Božím, že Pán Bůh káže tělo zahalovat, aby dítě mělo úctu před svým tělem.

Sám Syn Boží, věčné Slovo tělem učiněno jest. Tělo pokřtěné jest dle sv. Pavla chrámem Ducha sv. a údem těla Kristova. Spasitel při sv. přijímání spojuje své tělo s tělem naším a jednou vezme i tělo naše do nebe. Chybuje-li dítě proti stydlivosti, řekneš mu zkrátka: To se nesluší, to Pán Bůh nechce. Co náleží k čistotnosti, co je potřeba ke zdraví, ať dítě vykoná jako něco samozřejmého. Někdy jako mimochodem nenápadně dohlédni na děti v lůžku, než usnou, zda ruce, nohy, klidně odpočívají. Samo sebou se rozumí, že vždy musejí hoši a dívky spát zvlášť. Hodná matka učila děti usínat s touto modlitbičkou: „Dobrý Spasiteli, na

tvé Srdce kladu hlavu svou, ve tvých ranách nech mě odpočívát; Matičko Boží, rozestři plášť svůj nade mnou a Anděle strážný, rač mne opatrovat.“ Ve své opatrnosti navykala nenápadně děti, býti v lůžku obráceny k sobě zády a usínati s rukama na prsou, aby, jak jim říkala, měl Anděl strážný radost.

Hlavně si hled' získat důvěru svých dětí. Pozoruješ-li, že dítě už slyšelo něco odjinud, hled' laskavě vyzvědět, co slyšelo, a sama je pouč. Tak si nakloň děti, aby samy rády k tobě přiběhly a vše ti sdělily, co zaslechly, anebo viděly, nebo dokonce když byly sváděny. Buď ráda, že se tě na vše ptají. Trpělivě jim odpovídej. Máš tak příležitost dítě poučit, nepěkné představy zušlechtit, před špatnými dětmi, které šíří mor, varovat a chránit. Při šacení dětí nesmíš se řídit módou výstřední, která nešetří ani studu ani mravnosti, ale tělo staví na obdiv, na škodu duše. Buď vděčná Církví, která nám všem je dána za vůdkyni, která jediná je neústupnou strážkyní mravnosti, a která dává ti přesné směrnice i pro oděv tvých dětí. Dbej toho úzkostlivě, aby tvé děti ani u tebe ani u tvých služebných ani při oblékání ani při práci ani při úklidu neviděly oděvu nedostatečného, který by otupoval stud. Čím jemněji bude vypěstěna stydlivost, tím jistěji bude chráněna sv. čistota. Svatá čistota zdobí a zduchovňuje lidské tělo a chrání je, že se nikdy nesníží za nástroj nízké chlipnosti. Svatá čistota naplňuje mysl

člověka posvátnou úctou před tím, co Bůh zařídil k zachování a rozmnožení pokolení lidského, takže člověk se pevně a radostně rozhoduje, nikdy ani za svobodna ani v manželství zařízení Božích nezneužít.

Šťastné děti, když mají matku, která je vybíjí pro boje bouřlivého mládí a pro další život, jenž vždy bude žádat po nich velkých obětí. Matka děti otuží, v dobrém upevní a naučí je, jak mají hledat radost v obětech a sebezáporu. A jestliže matka sama v mládí se provinila, má teď příležitost aspoň děti své zachovat bezúhonnými a tak napravit, v čem sama kdysi chybila.

Všeobecné pokyny.

Jak skoro dát dětem poučení ve věcech, týkajících se tajemství života? Raději o rok dříve, než o hodinu pozdě.

Poučení dej vždy jen jednomu dítěti mezi čtyřma očima, když víš, že tu chvíli budete sami, a nikdo vás nevyruší. Promysli, co chceš říci a před tím sama pro sebe se pomodli.

Vždy vyzvěď, co snad dítě už ví, aneb slyšelo. Vypravuj přívětivě a klidně, nikdy ne rozrušeně a rozpačitě, ale s mateřskou láskou a něhou. Vždyť jsi to dítě pod srdcem nosila a ono v tobě vidí svůj svět.

Vždy připomeň, ať s nikým o tak vážných a tajemných věcech nemluví, leč s tebou nebo s otcem.

III. Poučení krásnější než pohádka.

Maminko, odkud je takový malý bratříček nebo sestřička? táže se dítě. Anebo se netáže, ale matka ví, že odjinud něco zaslechlo, anebo je obava, že bude odjinud kaženo. Nebo matka pozoruje, že dítě se tou otázkou samo obírá, na př. při narození dělátká u sousedů, u příbuzných neb doma... Proto ve vhodné chvíli prokáže svému dítěti službičku lásky, posadí si je vedle sebe a důvěrně, přívětivě a klidně vypravuje. Nikdy nepovídej nedůstojnou nepravdu o čápovi a podobně. Tvé mateřství je krásnější než pohádka.

Malému dítěti stačí říci: Děti jsou od Pána Boha. Dítěti mezi osmým a dvanáctým rokem smíš dáti poučení asi takto:

Když rozkrojíš jablko, vidíš v něm malá zrníčka. Když se vloží takové zrníčko do země, začne klíčit, dostává kořínky a lístečky a víc a více roste, až se z něho stane strom, na kterém zase zrají jablka. Vidíš, tak je tomu všude v Boží přírodě. Z maličkých zrníček nebo semének nebo říkáme také ze zárodečků rodí se všechno. Podobně je tomu u dítěte. V každé mamince jsou skryty malé, neviditelné zárodečky. Jsou schovány a dřímají, jako ta zrníčka v jablku. Ovšem, jsou úplně jiná. Když Pán Bůh chce dáti rodičům dítě, tu se probudí a začne klíčit takový zárodeček pod srdcem matčiným. Pán Bůh mu v té chvíli vdechne

nesmrtelnou duši. A jako ze zrníčka roste stromek, tak z toho zárodečku pod srdcem matčiným roste dělátko. Jak je to podivné!

Maminka to cítí, jak v ní pomalounku dělátko roste. Jak ona se za ně modlí, aby bylo zbožné a hodné. Pro maminku je to velká obtíž, nositi dítko pod srdcem. Doma má práce ještě jiné a dělátko se stává větším a těžším. Ale ona ráda pro dítě všechno obětuje. Maminku, která nosí dítko pod srdcem, nazýváme požehnanou. Nejpožehnanější byla P. Maria, protože nosila samého Ježíška, Syna Božího, pod svým srdcem. Ona je požehnaná mezi ženami. Panně Marii se podobá každá hodná maminka. I ona nese pod srdcem dítko, které má býti pokřtěno a tak má se státi dítkem Božím a bratříčkem Ježíškovým nebo jeho sestřičkou. Má se jednou věčně radovat v nebi. Jak jsou rodiče šťastni, jakou mají radost, že nové dítko přijde na svět.

Děti jsou darem Božím. Byli dva svatí manželé, Zachariáš a Alžběta, a tolik se modlili, aby jim Pán Bůh dal aspoň jedno dítko. A museli se modlit mnoho let. Až jednou se zjevil Zachariášovi anděl a řekl mu: „Tvá modlitba je vyslyšena. Tvá manželka bude míti syna a dáš mu jméno Jan.“ To byl potom sv. Jan Křtitel.

Povím ti také, jak Pán Bůh pro dělátko pod srdcem matčiným vše pěkně připravil. Pán Bůh stvořil pod srdcem matičky malou, živou postýlku a v té postýlce dělátko roste. I Ježíšek tak rostl pod srdcem Panny Marie. Panna

Maria byla jako živý svatostánek. V ní byl Ježíšek devět měsíců ukryt jako ve svatostánku, až při jeho narození se ten svatostánek otevřel. Tak každé dítě žije a roste pod srdcem matčiným devět měsíců jako v živém stánku. Když pak tam nemá již místa, opouští tu živou postýlku. Říká se, že se narodí. Takové zrození dělátko je pro maminku spojeno s velkými bolestmi, jako kdyby někdo z jejího těla něco bral. Někdy ztratí při tom tolik krve, že musí i lékař být zavolán, aby neumřela. Každá maminka velmi zeslábne a musí ulehnout, ale to vše trpí pro dítě ráda. Pán Ježíš pravil, že nepamatuje na bolest pro samou radost, že nové dítě přišlo na svět.

I celé týdny bývá maminka slabou. A přece ještě dává dítěti i pokrm ze sebe. Milý Pán Bůh tak pěkně to zařídil, že vytvořil v prsou matčiných mléko, jaké dělátko právě potřebuje. Jiného pokrmu ani by nesneslo. Maminka kojí dítě, dává mu pítí. I Ježíška Panna Maria tak kojila. Jak je to všechno posvátné, tajemné a úctyhodné! Teď jistě budeš mít svou maminku ještě radši. Nedávno jedna maminka vyprávěla všechno to své osmileté Růžence. A Růženka pozorně poslouchala a pak zvolala: „Maminko, nosila jste mne také pod svým srdččkem?“ „Ovšem mé dítě.“ „A měla jste též mnoho bolestí při mém narození?“ „O ano, mé dítě.“ „A také jste mě na svých prsou kojila?“ „Také, milé dítě.“ Tu chytla Růženka maminku

kolem krku a líbajíc ji, volala: „Moje dobrá, dobrá maminečko.“ — Brzy dostala Růženka bratříčka. Maminka při tom hodně onemocněla. Tu jsi měl(a) vidět, jak se Růženka o maminku starala, a jakou radost měla ze svého bratříčka. Pro maminku všecko udělala a co chvíle se ptala: Maminko, čím vám mohu udělat radost?

Hleď, to jsem ti vše vyprávěla, aby jsi věděl(a), proč tě rodiče tolik milují, a proč ty miluješ svoje rodiče. Ale tyto věci jsou tak posvátné a tajemné, že dítě smí jen s rodiči o nich mluvit. Jiným po tom nic není. A bez potřeby se o tom nemluví. Ty také sám(a) s nikým o věci tak posvátné a tajemné nebudeš mluvit. Slibuješ mi to? To je tajemství mezi mnou a tebou. Když se tě někdo optá, odkud jsou malé děti, nebo začne o tom mluvit, řekni mu ať se optá maminky, anebo ať s ní o tom mluví. A pak mi vždy pověz, co druzí vyprávěli. A jestliže něčemu nebudeš rozumět, jen přijď ke mně a optej se mne. Ráda ti vše povím. A měj v úctě každou maminku, když se náhodou dovíš, že nosí dělátko pod srdcem.

P. o z n á m k a 1. Kdyby dítě si dělalo myšlenky při narození nemanželského dítěte, anebo se na to ptalo, řekni mu asi toto:

Aby dívka mohla být bohumilou, hodnou matkou, musí býti k tomu posvěcena. To posvěcení a požehnání dostává, když má svatbu jako nevěsta. Tu ona i její ženich slibují také Pánu Bohu, že budou spolu žít do smrti a že budou rádi se starat

o děti, které jim Pán Bůh dá. Ale když dívka vede hříšný život a nedbá Božích přikázání, tu stává se matkou bez Božího posvěcení, bez svatby a bez Božího požehnání. Za takovou padlou dívku se pomodli.

P o z n á m k a 2. Jedenáctiletý hoch ptal se maminky, jak to, že se podobá on tatínkovi. V tom případě anebo i jindy, uzná-li matka, že je potřeba se zmínit dítěti v tom věku také o otcovství, stačí říci toto:

Vidíš, jak na jaře sluneční paprsky probouzejí seménka ukrytá v zemi, takže začnou klíčit a růst. Tak podivuhodně to dobrý Bůh zařídil, že láska tatínkova k mamince probouzí zárodečky, skryté pod jejím srdcem. I začnou klíčit a růst a Bůh vdechuje jim nesmrtelnou duši. Proto také, kdo se chtějí stát otcem neb matkou, musejí nejprve při svatbě dostat od Pána Boha posvěcení a musejí oba slíbit, že budou spolu v lásce žít až do smrti. S pomocí Boží pak dává matka i otec život dítěti.

IV. V době dospívání.

Jsou to nejnebezpečnější léta. Dospívání začíná u hochů kol 14. roků, u dívky něco dříve. Poučení dívky v té době je snadnější. Zjevy dospívání u děvčete nebývají spojeny s nečistým pokušením. Zlá žádostivost se u normální dívky neozývá, nebyla-li probuzena zvenčí četbou, řečmi, filmy, tancem, doteky, svedením. V tomto případě musila by matka dívku poučit, jak těžkým hříchem jest budit v sobě smyslné pocity, nebo v nich si libovat, jak hrozné má

hřích necudnosti následky, jak duše musí takové hříchy kajicně oplakávat a jak se z nich vyznávat...

Mnohé věci jinocha smyslně rozrušují, zatím co dívku nechávají klidnou, na př. nedostačelný ženský oblek. Kdyby toho byla mnohá žena nebo dívka si vědoma, jistě by se střežila dávat pohoršení a stěžovat jinochům jejich bez toho tak těžké boje v tom věku. Běda těm, skrze něž pohoršení přichází! Dívkám bývá snadněji sv. čistotu si zachovat než jinochům. Dívkám také Bůh vložil v nitro zvláště jemný cit studu. Běda, jestliže se u dívek tento jemnocit stírá a ustupuje otrlosti, nepřiměřeným tělocvikem, nepřístojnostmi při divadelních zkouškách, při tanci, neb lehkovážným oblekem a pod. Chybují matky, dávající dovolení k tanečním zábavám dětem, které nemají ještě ani 17 let. Čím později dají to dovolení, tím lépe pro ně i pro děti. A chybuje matka velmi, nechá-li děti při taneční zábavě bez vážného dohledu.

Když dáváš v tomto věku dívce poučení, zase hled' zvědět, zda tvá dcerka už něco o tom slyšela, a co. Dle toho poznáš, zda máš ji také upozornit, že Bůh v jejím věku připravuje ústroje, aby mohla se státi matkou, jestliže si zvolí stav manželský a s tím také, že souvisí vylučování přebytečné krve. Není-li třeba na to upozornit, stačí, řekneš-li toto:

Dívce:

Jsi nyní starší. Tu je prospěšno pro tvé

zdraví, že tělo začíná ze sebe vylučovat něco přebytečné krve. Když to zpozoruješ, nic se neboj. To je něco přirozeného a opakuje se pravidelně každý měsíc. Snad ti to bude nepříjemným, budeš cítit nevolnost. Tím právě dává Pán Bůh každé dívce příležitost, aby ukázala svou povahu, jak v takových dnech se zachová, zda bude jednou zdatnou ženou. Žádá to dívčí jemnocit, že dívka na sobě nedá nic znát, s nikým o tom nemluví. Zůstává i při tom veselou, přívětivou. Bůh chce, aby cvičila svou vůli. Také není žádné příčiny, aby se tím v myšlenkách obírala. Co náleží k čistotnosti (mytí), to vykonej klidně a s úctou před svým tělem. Ať s rozkvětem těla tvého rozkvétá u tebe andělská ctnost sv. čistoty. (Varovat před nastuzením, velkou delší námahou.) Kdyby snad něco tě znepokojovalo, nebo něčemu nerozumíš, nic se neboj. Se mnou smíš o všem mluvit. Vše ti ráda vyložím. Pověz mi vždy, co uslyšíš náhodou od jiných, abychom si mohly o tom pohovořit.

H o c h o v i k o l 14. r o k ů.

Poučení hochů v tomto věku je těžší, ale velmi potřebné, neboť dospívání je pro něho spojeno s velkým mravním nebezpečím. Mnohý jinoch se cítí nešťastným, protože je znepokojován divnými zjevy a pocity, jichž dříve nepozoroval. Stydí se někomu se svěřit. Mnohému zdají se býti pocity zajímavými, až se jim podává. Dojde k sebeukojení a k sebeposkvrnění.

Následky bývají časem hrozné. Někdy bývá hoch už předem sveden od jiných. Mladý muž žaloval knězi: „Jako chlapec byl jsem sveden od bratří, s nimiž jsem spával...“ Štěstí, jestliže hoch lne k matce, takže jí všechno svěří. Ale i kdyby se nesvěřil, matka musí v té době sama býti mu nápomocnou. Často už v nápadném chování hochově vyzpozoruje, že se v něm něco děje. I dá mu poučení vážné, ale přívětivé a s mateřskou něhou, ne rozpačité, nýbrž jako něco samozřejmého, asi takto:

Musím tě na něco pro tvůj věk důležitého upozornit. Jsi starší, začínáš pomalu dospívat. Tu v tvém těle se vyvinují velmi důležité a vzácné šťávy, které působí na výstavbu tvého těla, na rozvoj tvých sil i na nervovou soustavu. Ty vnikají do krve, krev se jimi rozvíruje, takže pocítíš na svém těle právě tam, kde se nesmíš dotýkat, nápadná hnutí, která jsi dříve nepozoroval. Za to nemůžeš. To je něco přirozeného. To také vždy samo sebou přestane. Jen myslet na to nesmíš. Nesmíš se tím obírat. To Bůh zakazuje. I kdyby tě snad lákalo, abys v tom si liboval, ne, nesmíš. Bůh zakázal pod těžkým hříchem i sebe menší nečistou zálibu.

To se probouzí zlá žádostivost. Kdo něco takového chce, anebo si v tom libuje, dopouští se vždy těžkého hříchu necudnosti. Raději v hrobě bych tě viděla, než v tomto hříchu. Necudnost ruší zdravý vývoj mladého člověka, podkopává mu zdraví, znesvěcuje tělo i duši a

otevívá peklo. Bůh dopouští pokušení, abys naučil sebe ovládat, a stal se hrdinou a ne slabochem a otrokem těla. Tu se rozhoduje, budeš-li šťastným nebo nešťastným. V pokušeních zůstaň klidným, nevšímej si jich. A jestliže se ti vtírají, řekni si klidně: Můj milý Ježíši, nelíbí se mi to. Víš, že to nechci. Pomoz mi! Maria Panno, chraň své dítě! Nebo si opakuj vícekrát: Můj Ježíši, milosrdenství. Tak zůstaň čistým a šťastným. Co se děje proti tvé vůli, co se ti nelíbí, není hříchem. Zanech ihned každé myšlenky, každého pohledu, který by tě smyslně rozrušoval. Varuj se takových, kteří hanebně mluví, nebo by tě chtěli svádět. Se vším se mi rád svěř, co tě snad znepokojuje, co bys chtěl vědět, nebo co jsi náhodou slyšel. Se svou matkou, nebo s tatínkem smíš o tom mluvit. Vše ti rádi vyložíme. Jen s druhými o tom nemluv nikdy. Také buď upřímný ke zpovědníkovi a s ním se rad. Svě tělo často posvěcuj Tělem Páně!

V. Kol 16. neb 17. roku.

V tomto věku může matka nebo otec říci jinochovi nebo mu dáti přečíst toto:

Milý synu!

Víš už, jak důležité pro tvůj vývoj a pro tvé zdraví jsou jisté šťávy, které vnikají do krve. V tvém věku se stane, že přebytečné šťávy tělo ve spánku vylučuje. Z toho si nic ne-

dělej, když jsi to sám nezavinil, i kdyby tě ve spánku ošklivé sny znepokojovaly. Jen na to vůbec nemysli! Tělo samo od sebe působí toto vylučování. Těžce se prohřešuje jen ten, který dobrovolně si v tom libuje, anebo taková tělesná hnutí chce mít. To jest ohavný hřích sebeprznění či sebeposkvrnění a má hrozné následky. Oslabuje jinocha, jako kdyby někdo znova a znova nařízl mladý stromek, takže uniká mu potřebná míza. Podlamují se životní síly jinochovy, ochromuje se nervová soustava jeho, a co zvláště je hrozné, má hřích ten zhoubný vliv i na zdraví a sílu potomstva. Při tom se ztrácí duševní pokoj, člověk stává se otrokem těla, nemá chuť k modlitbě, připravuje se o šťastný život a o šťastnou věčnost. — Milý synu, modlím se za tebe vroucně, abys byl čistým jinochem. Měj v úctě své tělo, živý to chrám Ducha svatého. Posvěcuj je Tělem Kristovým. Zapuď ihned každou myšlenku, pohled nebo četbu a vše, co by tě smyslně vzrušovalo. Už takovým pohledem bys mohl se těžce prohřešit. V pokušení vzývej Pannu Marii, utíkej se do Srdce Ježíšova. Tvé rozhodnutí jistě zní: Nebudu slabochem, nechci být otrokem. Mé tělo je svaté!

Kol 16. roku možno dáti mládeži do rukou velmi ušlechtilý spis: Víno ze Sodomských vinic. Možno si jej zjednat u duchovního správce. Ať rodiče si jej sami též přečtou, aby případně mohli se o něm rozhovět se svým syn-

kem neb dcerkou. Mládež dospívající najde v něm překrásné poučení o problému svaté čistoty, o poměru jinocha a dívky a o přípravě na manželství. Poznává, že boj o čistotu je boj o štěstí časné i věčné.

V tom věku dají rodiče synu neb dceři pročíst následující poučení. Za nynějších ovšem smutných poměrů, kdy i školní mládež ztrácí nevinnost a slyší špinavé, pusté řeči, mohou nastati případy, že bude nutno i před 14 rokem dítěti mnoho, ne-li všechno, říci z následujícího poučení, aby sprosté představy byly u něho zahlazeny. Jinak odnášejí si děti sprosté představy o manželství do svého mládí, podle nich žijí a bez vážnosti a s neúctou na manželství se připravují a do něho vstupují.

VI. Pohled do svatyně.

Milý jinochu! Milá dívko!

Víš, jaký zázrak tvoří všemohoucí Bůh pod srdcem matčiným, že z neviditelné buňky roste nové dítě s nesmrtelnou duší. Nikdo nepochopí, jak ze zrnka vyrůstá celý strom a tím méně kdo pochopí zázraku, jaký se děje v lůně matčině. Písmo sv. vypravuje o matce, která měla sedm synů. Král je nutil, aby odpadli od víry, a hrozně je mučil. Ale matka povzbuzovala syny ke statečnosti, aby více poslouchali Boha než krále. A pravila jim: „Nevím, kterak jste se vzali v lůně mém, nedarovala jsem také já vám

ducha ni života, aniž jsem já spojila údy každého. Stvořitel světa to způsobil a on vám ducha i život zase vrátí. (Makk. 7, 22 nn.)

Ano, jen Bůh dává dětem život, ale skrze rodiče. Že na oltáři se promění chléb v tělo Páně, to působí Bůh, ale skrze kněze. A že se nové dítě narodí, to také působí Bůh, ale skrze rodiče. Bůh dává knězi velkou moc a jej k tomu posvěcuje. Bůh dává i rodičům velkou moc a také je k tomu posvěcuje. Už víš, jakou moc má od Pána Boha matka. Teď jsi starší. Teď lépe porozumíš, když ti vyložím, jak také otec dostal od Pána Boha podíl na tvůrčí moci Boží. Hleď, když anděl zvěstoval svaté dívce, Panně Marii, že počne a porodí Syna, tu ptala se Panna Maria: „Kterak se to stane, když muže nepoznávám?“ Panna Maria věděla, že i muž musí k tomu přispěti, aby se zrodilo nové dítě. Byla o tom poučena od své matičky sv. Anny. Ve tvém věku tedy i ty to smíš vědět. Proto dnes chci ti říci, jak to Pán Bůh zařídil, aby nejen matka, ale i otec měl podíl na zrození dítěte. Tu teprve budeš obdivovat moudrost a lásku Boží.

Aby o dítě bylo dobře postaráno, potřebuje matku i otce. Proto matka i otec musejí spolu v lásce žít až do smrti. Proto oba nejprve jdou k oltáři a tam slibují, že se nikdy neopustí, že budou se vespolek milovat více než své vlastní rodiče. Jak velmi milují děti své rodiče! Jak se k nim vinou, jim padají do náruče, je vděč-

ně líbají! Ale větší lásku vkládá Bůh do srdce manželů. Bůh poručil: „Opustí člověk otce svého i matku a přidrží se manželky své, a budou dva v těle jednom.“ A Bůh řekl již prvním manželům v ráji: „Množte se a naplňte zemi!“ A dal jim k tomu své požehnání. Proto otec a matka sobě se úplně oddávají, aby v této lásce s pomocí Boží dali život novým dětem.

K tomu svěřil Pán Bůh tajemné síly ženě i muži a oběma dal také zvláštní k tomu tělesné ústroje. Dobrotivý Bůh jinak upravil tělo ženy a jinak tělo muže. Pod srdcem matčíným v jejím nitru či lůně jako v dílně Boží jsou skryty životní buňky a čekají až na ně přijde tajemná plodící síla, kterou Pán Bůh dal muži, aby muž v manželském objetí zase ji svěřil své ženě. Jak moudře a krásně to Pán Bůh zařídil! Oba, matka i otec, mají míti podíl na zplození dítěte. Bůh vložil do jejich srdce čistou, svatou lásku, aby je vedla k manželskému objetí, aby se staly, jak praví Bůh, jedním tělem. Při tomto jejich láskyplném objetí proniká plodící síla mužova jako símě až k životným buňkám, které drímají v lůně matčíně a tam je probouzí, oplodňuje, a tu začíná některá z nich klíčit. Bůh vdechuje nesmrtelnou duši, a tak povstává tajemným způsobem nový lidský život. Bůh a otec a matka — tito tři dávají život dítěti.

Jen u Ježíška tomu bylo jinak. Jemu dal život Duch svatý skrze Pannu Marii bez při-

spění muže. Když se Panna Maria ptala, jak se stane matkou, když muže nepoznává, řekl jí anděl, že Duch svatý to učiní. Proto Pán Ježíš neměl otce mezi lidmi. Sv. Josef byl jen jeho pěstounem. Proto také se modlíme: Kterého jsi Panno z Ducha sv. počala. Všem ostatním dětem dávají život tělesný otec s matkou, a Bůh vdechuje nesmrtelnou duši.

To jsou tajemství tak veliká, že každého ušlechtilého člověka naplňují posvátnou úctou a němým úžasem. O tak vážných a tajemných věcech se nemluví lehkovážně a bez potřeby. Ani rodiče o nich bez příčiny nemluví. Tu se dává život dítěti, které bude věčně žít. A má věčně v nebi žít. To je dílo nesmírně veliké, větší, než kdyby se tvořilo nové slunce, nové hvězdy. Devět měsíců roste děťátko pod srdcem matčíným, v jejím lůně jako v živém stánku, až ten stánek za devět měsíců se otevře, a nový člověk přichází na svět za nevýslovných bolestí, které trpí z lásky k dítěti matka.

Teď teprve vidíš, jak posvátné a tajemné jest manželství, a jak velkou moc dal Bůh rodičům! Mají přivádět na svět nové dítky, aby se svatým křtem staly dítkami Božími a po tomto životě měly život věčný v nebi. K tomu úkolu Bůh manžely posvěcuje v den svatby. Je to opravdu s v a t b a, s v a t á chvíle. Manželství je jedna ze sedmi svátostí.

Teď chápeš, proč musíš míti úctu před svým tělem, a proč Bůh žádá, aby každý měl

posvátný stud zvláště před ústrojím, které dle vůle Boží slouží ke splození nového života. Proto také káže Bůh lidské tělo zahalovat, aby nebylo ani nečistým pohledem, ani myšlenkou, ani skutkem zneuctěno.

Tělo člověka, jako dílo Boží, je se všemi svými částmi čisté a úctyhodné, vždyť sám Syn Boží vzal tělo lidské na sebe a skrze svatý křest učinil naše tělo živým chrámem Božím. Ale s hříchem dědičným povstala v těle zlá žádostivost a ta se znova a znova probouzí a láká, abys liboval si v tělesné rozkoši. Avšak, co Bůh zařídil jen pro manželství, to nikdo nesmí užívat pro sebe. Kdo si to dovoluje, jedná hanebně a dopouští se těžkého hříchu nečistoty, který znesvěcuje duši i tělo a činí člověka nešťastným a zalidňuje peklo. Pro takové hříchy ztrestal Bůh svět potopou, Cháma kletbou, Sodomu sírou a ohněm a trestá strašlivě v životě i po smrti. Každý dobrý jinoch hrozí se jakékoliv nečistoty a tím více se hrozí hříchu sebeposkvrnění, kterým nejen přicházejí na zmar životné šťávy, tolik potřebné pro jeho vývoj, ale zároveň přichází na zmar plodící síla, v nich obsažená. Co je z oněch šťáv přebytečné, vylučuje sice tělo samovolně ze sebe ve spánku, ale ani v tomto případě nesmí nikdo, kdyby snad se probudil, dobrovolně si libovat ve smyslné rozkoši. O nečistotě čteme v Písmě svatém: „Žádný smilník neb nečistý nemá dědictví v království Kristově a Božím.“ (K Efes. 5, 5.)

Za zlou žádostivost se každý ušlechtilý člověk, jinoch i dívka stydí, a proto pečlivě tělo zaha-
luje, aby v sobě ani u druhých zlou žádostivost
neprobouzel. Ozve-li se v něm, přemáhá ji ihned
modlitbou a pak posvěcuje sebe a k boji posi-
luje sv. svátostmi. A vždy si rozhodně řekne:
„Ne, nechci se provinit, mé tělo je svaté! Je-
žíši, milovníku čistoty, pomoz!“

Nyní zajisté také chápeš, jakou úctu mají
míti jinoši a dívky k sobě navzájem. Jinoch
ve svém chování k dívkám nejlépe ukazuje, zda
má šlechetnou, rytířskou povahu. Rozvaž též,
jaký by to byl zločin proti manželství, když
jinoch neb dívka chtěli by si dovolit něco,
k čemu Bůh jen manžely posvětil! Jak hrozně
by tím znesvětili zařízení Boží! Každý čistý
jinoch, když v sobě pocítí sklon k dívce, řekne
si: „S láskou posvátnou a velikou nebudu si
zahrávat. Ani sebe ani jiné neznesvětím. Chci
být šlechetným, rytířským jinochem a ne lupi-
čem dívčí cti.“ Láska manželská je svatyně, do
níž vede čisté mládí a svátostné posvěcení. A
hodná dívka se úzkostlivě chrání, aby nikomu
nedala pohoršení, aby nestěžovala jinochům boj
o svatou čistotu, a sama andělsky čistou zůsta-
la. I ona vždy si opakuje: Mé tělo je nedotknu-
telné a svaté!

Známosti smí si jinoch a dívka učinit ten-
kráté, když mohou vážně pomýšlet na brzké
uzavření sňatku. V té době prosí Boha o radu
a pomoc a ve svaté bázni si uvědomují, jak

zodpovědné a těžké úkoly a povinnosti chtějí vzít na sebe. Ctnostným a čistým životem hledí si zajistit přízeň a požehnání Boží. Jim záleží na tom, aby jejich budoucí děti se zrodily ze svatého lůna mateřského, které nikdy nebylo znesvěceno.

VII. Perla ctnosti.

Odměnou za boje a vítězství jest jinochovi a dívce perla, nade všechny klenoty vzácná, sv. čistota. Její krásu obdivují lidé i andělé. „Jak krásné je čistotné plémě ve své skvělosti. Jeť nesmrtelná památka jeho... na věčnosti ověněno jsouc slaví vítězství, jehož bylo dobyto v zápasech bojů čistých.“ (Moudr. 4, 1—2.) Krása čisté duše odráží se v oku a vtiskuje mladistvé tváři nadpozemskou líbeznost a podivuhodnou jasnost. Nečistota jenom znetvořuje. Čistý člověk je silným vládcem, nečistý slabochem a otrokem. Sv. čistota povznáší člověka z prachu nízkosti do říše duchovní a dodává mu právě důstojnosti. Nečistota jej snižuje a hanobí. Čistota dává člověku nazírat na krásu věčných pravd již na zemi, nečistota otupuje a ubíjí smysl pro vše nadpřirozené. „Blažoslavení čistého srdce, oni Boha viděti budou.“ Sv. čistota naplňuje duši úctou před veškerým zařízením Božím, které slouží k rozmnožení pokolení lidského, takže člověk těchto zařízení nikdy nezneužije. Sv. čistota jest nejlepší zárukou šťastného manželství.

VIII. Na výšinách.

Božský Spasitel praví: „Jsou panicové, kteří sami se oddali panictví pro království nebeské. „Ne všichni chápají slovo to, nýbrž ti, jimž jest dáno.“ A sv. Pavel píše: „Kdo provdá svou dceru, dobře činí, kdo ji však nevdá, lépe činí.“ (1. Kor. 7, 7.) Na jiném místě praví o panně: „Blahoslavenější bude, zůstane-li tak.“ Sv. Jan viděl, jak duše panické jsou v nebi zvláště významány.

Vznešený a posvátný je stav manželský a vznešený a svatý je jeho úkol. Ale ne všichni jsou voláni v tento stav. Mnohému jinochovi a mnohé dívce ozývá se v duši tajemný hlas milosti: „Vystup výše! Zřekni se dobrovolně všech duševních a tělesných radostí, jež skýtá manželství, a zasnub svou duši jen se Srdcem mým!“ To Božský Ženich zve a chce míti duši i tělo jinochovo neb dívčíno jen pro sebe. A tisíce a tisíce jinochů se zářivým okem a čistým čelem, a tisíce a tisíce dívek, v jejich tváři se leskne krása andělské duše, vystupují nejen před stupně oltáře, aby snad sobě navzájem podali ruku ke společné pouli životem, nýbrž vystupují výše, až k samému svatostánku, aby podali ruku a srdce Ženichu nebeskému a jen s ním se zasnoubili pro čas i věčnost. — Šťastný jinoch a šťastná dívka, které Ježíš zve, aby s ním buď ve stavu řeholním, nebo kněžském, nebo i ve světě, vystoupili na výšiny věčného panictví, věčně krásného panenství!

Přes šest milionů

brožur „Životem“

se už rozešlo do celého světa. To znamená, že je to nejoblíbenější sbírka časových brožurek. Vychází jako časopis dvakrát měsíčně. Předplatné na celý rok (24 čísel) 13 Kč i s portem. Adresa pro objednávky: Exerciční dům, Hlučín.

Imprimi potest. Pragae, die 17. X. 1935. P. J. Ha-
derka, C. Ss. R., Sup. Prov. Imprimatur Nr. 17.089,
Olomucii, die 18. X. 1935. Dr. Joannes Martinů, vica-
rius generalis. „ŽIVOTEM“. Úvahy náboženské, vý-
chovné a sociální. Vychází v Hlučíně dvakrát v mě-
síci. Cena jednoho sešitu 50 hal. 24 sešitů jeden roč-
ník. Předplácí se na celý ročník i s poštovním 13 Kč.
Vydavatel Exerciční dům, Hlučín ve Slezsku. Poštov-
ní spořitelna, Praha 39.556. Řídí R. Schikora, C. Ss. R.
v Mor. Ostravě. Odpovědný redaktor Jan Miekisch
v Hlučíně. Tiskla Slezská lidová tiskárna v Opavě,
Dolní nám. 18.